ВСЕУКРАЇНСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ
ОРГАНІЗАЦІЙ РОБОТОДАВЦІВ У ГАЛУЗІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

03039, м. Київ, вул. Фрометівська, 2. Ідентифікаційний код 41961916
voorgvo@gmail.com

від «20» червня 2025 року № 05/06-25

Міністерство освіти і науки України

Oleksandra.laktionova@mon.gov.ua

Зауваження до проєкту Порядку організації та проведення єдиного державного заліку з української та іноземної мов для академічних цілей для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії або доктора мистецтва

Всеукраїнське об'єднання організацій роботодавців у галузі вищої освіти (далі - ВООРГВО) подає зауваження до розміщеного 09.06.2025 на сайті МОН України для громадського обговорення проєкту Порядку організації та проведення єдиного державного заліку з української та іноземної мов для академічних цілей для здобувачів ступеня доктора філософії або доктора мистецтва (далі – Порядок).

Запропонований Порядок грубо порушує норми чинного законодавства України.

1) **Порядок є дискримінаційним по відношенню до окремої групи здобувачів вищої освіти**, оскільки державний залік з української та іноземної мов для академічних цілей (далі — єдиний державний залік) є обов'язковим підсумковим контролем лише для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти денної форми, які вступили на навчання для здобуття ступеня доктора філософії або доктора мистецтва у 2023 році.

Відповідно до ч. 2 ст. 6 Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» форми дискримінації з боку державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, юридичних осіб публічного та приватного права, а також фізичних осіб, визначені статтею 5 цього Закону, забороняються. Згідно ч. 1 ст. 4 цього Закону його дія поширюється, в тому числі, на суспільні відносини у сфері освіти.

2) Порядок встановлює норми та правила, що суперечать Закону України «Про освіту», Закону України «Про вищу освіту», Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженому постановою КМУ від 23 березня 2016 р. № 261, а саме – **передбачає внесення змін до освітньої програми аспірантів третього року денної форми навчання під час навчального процесу** (обов'язок складати державний залік з української та іноземної мов).

Стаття 92 Конституції України передбачає, що виключно законами України визначаються засади регулювання освіти.

Законом України «Про вищу освіту» не передбачено можливості змінювати освітню програму під час її опанування здобувачами освіти.

Пунктом 10 Порядку № 261 визначено, що покладення закладом на здобувача обов'язків, не пов'язаних з виконанням освітньо-наукової програми або підготовкою в докторантурі, забороняється.

3) Згідно проєкту Порядку тест з української мови вважається складеним здобувачем освіти успішно в разі підтвердження рівня вільного володіння другого ступеня. **Однак, жодним нормативно-правовим актом не вимагається від здобувачів освіти володіння українською мовою на рівні вільного володіння другого ступеня.**

Статтею 9 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» визначений перелік осіб, які зобов'язані володіти державною мовою та застосовувати її під час виконання службових обов'язків. Аспіранти не відносяться до жодної з визначених Законом категорій.

Більш того, згідно ч. 3 ст. 10 цього Закону рівень володіння державною мовою *педагогічних, науково-педагогічних і наукових працівників, крім іноземців чи осіб без громадянства, які запрошені до закладів освіти та/або наукових установ та працюють на тимчасовій основі як наукові, педагогічні, науково-педагогічні працівники або викладачі іноземної мови*, може засвідчуватися документом про повну загальну середню освіту за умови, що такий документ підтверджує вивчення особою української мови як навчального предмета (дисципліни).

Варто зазначити, що вільне володіння державною мовою саме на рівні другого ступеня не вимагається ні від керівників закладів вищої освіти, ні від державних службовців, ні від суддів. Відповідні особи зобов'язані вільно володіти державною мовою на рівні першого або другого ступеня.

Отже, МОН України не може самовільно встановлювати вимоги до рівня володіння державною мовою здобувачів вищої освіти, якщо це не передбачено відповідними законами.

4) Проведення для здобувачів вищої освіти третього (!!!) рівня тестів з української та іноземної мов є абсолютно нелогічним, адже такі здобувачі складали випускні іспити з цих предметів після закінчення середньої школи, тести у вигляді ЗНО (НМТ) під час вступу до закладу вищої освіти, іспити з цих предметів в самому ЗВО. Тобто, здобувачі третього рівня вищої освіти вже склали державні іспити з української та іноземної мов щонайменше кілька разів.

Залучення значних державних коштів і великої кількості педагогічних та науково-педагогічних працівників до такого тестування є нераціональним використанням державних ресурсів.

З огляду на вищенаведене, вважаємо, що даний проєкт Порядку протирічить чинному законодавству та Конституції України.

Голова Всеукраїнського об'єднання
організацій роботодавців
у галузі вищої освіти Ростислав ЩОКІН